

**Het Effect van Ouderlijk Monitoren op de Relatie Tussen
Muziekvoorkeur en Probleemgedrag bij Adolescenten**

**Masteronderzoek Jeugdstudies
Psychologie**

**Esther Nieser, BSc
Studentnummer: 3055531**

**Universiteit Utrecht
Faculteit Sociale Wetenschappen
Psychologie**

**Begeleider: Prof. dr. T. F. M. ter Bogt
Algemene Sociale Wetenschappen**

Datum: 21 januari 2010

Dankwoord

Dit artikel is het resultaat van mijn masteronderzoek voor de Master Jeugdstudies aan de Universiteit Utrecht. Ik heb het afgelopen jaar met plezier aan dit onderzoek gewerkt en ik heb er vooral veel van geleerd. Ik kijk met een positief gevoel terug op deze periode, en ik ervaar het als een mooie afsluiting van mijn studie Psychologie.

Graag wil ik enkele mensen bedanken. Allereerst wil ik mijn begeleider Tom ter Bogt bedanken voor zijn betrokkenheid, de tijd die hij vrijmaakte om met mij samen achter de computer te gaan zitten en voor alle feedback, op het laatst zelfs nog 's avonds laat. Een betere begeleiding had ik niet kunnen hebben!

Verder wil ik mijn ouders, mijn zusje en mijn opa bedanken voor het lezen van mijn artikel, de goede opmerkingen op het laatste moment, en voor alle support.

Tenslotte wil ik graag mijn vriendin Cathelijne bedanken voor alle steun bij mijn afstuderen, alle plannings en lijstjes, en het kritisch lezen van mijn artikel. Dankjewel!

Samenvatting

In dit onderzoek wordt de vraag gesteld wat het effect is van ouderlijk monitoren op de relatie tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag bij adolescenten. Daarnaast wordt nagegaan hoe verschillen in de perspectieven die ouders en adolescenten op ouderlijk monitoren hebben, consequenties hebben voor de verwachte interacties tussen ouderlijk monitoren en muziekvoorkeur.

Er werd een cross-sectioneel surveyonderzoek uitgevoerd onder 325 Nederlandse adolescenten (48,6% jongens) met een gemiddelde leeftijd van 14,3 jaar, en hun ouders (325 moeders en 325 vaders).

Met behulp van hiërarchische multi-pele regressieanalyses werden hoofdeffecten gevonden van een voorkeur voor elite muziek op delinquentie en van top 40 muziek en elite muziek op drugsgebruik. Daarnaast was er een hoofdeffect van ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief op delinquentie en van ouderlijk monitoren vanuit zowel het adolescentperspectief als het ouderperspectief op drugsgebruik.

Over het algemeen bleek dat ouderlijk monitoren als een buffer voor delinquentie en drugsgebruik werkte wanneer adolescenten geen voorkeur hadden voor top 40 of elite. Beter monitoren van de ouders neemt dus het negatieve effect van muziekvoorkeur weg. Wanneer adolescenten wel een voorkeur hadden voor top 40 of elite werkte deze muziekvoorkeur als een buffer voor delinquentie en drugsgebruik wanneer ouders weinig monitoorden. Ouderlijk monitoren is dus een moderator in de relatie tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag.

In de discussie wordt gezocht naar verklaringen voor niet gevonden relaties en wordt ingegaan op het maatschappelijke en wetenschappelijke belang van de resultaten.

Abstract

This study focuses on the effect of parental monitoring on the relationship between music preference and problem behavior among adolescents, and whether differences between parent and adolescent perspectives on parental monitoring have consequences on the expected interactions between parental monitoring and music preference.

A cross-sectional survey study was conducted among 325 Dutch adolescents (48,6% boys) with a mean age of 14,3 years old, and their parents (325 mothers and 325 fathers).

Trough hierarchical multiple regression analyses, main effects were found for elite music preference on delinquency and for mainstream and elite music preference on drug use. Besides, main effects were found for parental monitoring from the adolescent perspective on delinquency, and for parental monitoring from the adolescent perspective as well as the parent perspective on drug use.

In general, parental monitoring functioned as a buffer on delinquency and drug use if adolescents did not have a preference for mainstream or elite music. More parental monitoring removes the negative effects of music preference. If adolescents did have a preference for mainstream or elite music, this music preference functioned as a buffer on delinquency and drug use when parents were low on monitoring. So, parental monitoring is a moderator in the relationship between music preference and problem behavior.

The discussion focuses on explanations for relationships that were not found, and social and scientific importance of the findings.

Introductie

Muziek is een belangrijke factor in het leven van adolescenten. Uit onderzoek blijkt dat adolescenten in hun vrije tijd liever naar hun favoriete muziek luisteren dan andere activiteiten binnenshuis doen. Muziek heeft dan ook verschillende belangrijke functies voor adolescenten. Zo gebruiken jongens muziek om indruk te maken op anderen en heeft muziek voor meisjes een belangrijke functie in het reguleren van stemmingen (North, Hargreaves, & O'Neill, 2000). Dominick (1996) beschrijft vier belangrijke motieven van adolescenten om naar muziek te luisteren. Het eerste motief is cognitie. Hierbij wordt muziek gebruikt om informatie uit te halen, bijvoorbeeld over relaties, politiek of andere culturen. Het tweede motief is afleiding. Dit heeft betrekking op ontspanning, tegengaan of ontlopen van verveling, spanning of problemen, en bijvoorbeeld het krijgen van energie. Het derde motief is sociaal nut. Hierbij wordt muziek gebruikt om sociale relaties te onderhouden, bijvoorbeeld als gespreksonderwerp met vrienden. Ook verwijst dit motief naar de indirecte relaties die men aangaat met degene die de muziek maken of met het medium zelf, ook wel 'parasociale interactie' genoemd. Vaak is dit een manier om eenzaamheid of sociale buitengeslotenheid te compenseren. Het vierde motief om muziek te luisteren is volgens Dominick terugtrekking. Muziek luisteren kan een manier zijn om alleen te zijn of om je af te sluiten van anderen.

Nog een andere belangrijke reden om naar muziek te luisteren, is sociale identiteit (Christenson & Robberts, 1998). Muziekvoorkeur functioneert tijdens de adolescentie als een soort 'herkenningsteken' van de sociale identiteit. Adolescenten hebben vaak verwachtingen over bijvoorbeeld sociale relaties van fans van bepaalde muziekgenres (North & Hargreaves, 1999).

Omdat muziek zo'n belangrijke sociale functie vervult, is muziekvoorkeur ook een belangrijke factor in het aangaan van vriendschappen. Adolescenten met een bepaalde muziekvoorkeur behoren vaak tot een vriendengroep met diezelfde muziekvoorkeur (Bakagiannis & Tarrant, 2006; North & Hargreaves, 1999; Tanner, Asbridge, & Wortley, 2008).

Muziek wordt echter ook vaak gezien als voorspeller van probleemgedrag. Verschillende onderzoekers hebben zich dan ook gericht op het aantonen van de samenhang tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag (e.g. Mulder, Ter Bogt, Raaijmakers, & Vollebergh, 2007), en muziekvoorkeur als oorzaak van probleemgedrag (e.g. Selfhout, Delsing, Ter Bogt, & Meeus, 2008) bij adolescenten.

Niet alleen muziek, maar ook sociale relaties zijn erg belangrijk tijdens de adolescentie. Adolescenten brengen steeds meer tijd met vrienden door en steeds minder met familie (Brown & Klute, 2003). Het hebben van een vriend is voor adolescenten een belangrijke indicator voor sociale competentie. Tijdens de adolescentie worden vriendschappen gekarakteriseerd door wederkerigheid, het delen van intimiteit en zelfonthulling (Dekovic & Meeus, 1997).

Ondanks het feit dat de adolescentie een periode is waarin adolescenten steeds meer loskomen van hun ouders en steeds meer met vrienden gaan optrekken, hebben ouders nog steeds invloed op het gedrag van hun kinderen (Arnett, 1999). Uit onderzoeken blijkt dat ouderlijk monitoren een beschermende rol speelt in het vertonen van verschillende vormen van probleemgedrag (Barnes, Hoffman, Welte, Farrell, & Dintcheff, 2006; Chen, Grube, Nygaard, & Miller, 2008).

In dit onderzoek wordt nagegaan wat het effect is van ouderlijk monitoren op de relatie tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag bij adolescenten. Daarnaast wordt nagegaan of er verschillen zijn in de perspectieven die ouders en adolescenten hebben op ouderlijk monitoren en of dit consequenties heeft voor de verwachte interacties tussen ouderlijk monitoren en muziekvoorkeur.

Muziekvoorkeur en Probleemgedrag

Het luisteren naar bepaalde muziek wordt vaak geassocieerd met probleemgedrag bij adolescenten. Al behoorlijk wat onderzoek heeft zich dan ook gericht op het aantonen van relaties tussen muziekvoorkeur van adolescenten en internaliserend en externaliserend probleemgedrag. Muziekgenres die in verband worden gebracht met probleemgedrag zijn heavy metal en hip-hop of rapmuziek. Deze muziek kenmerkt zich door de vaak expliciete teksten over geweld, satanisme, seks, man-vrouw verhoudingen, politiek en sociale thema's (Christenson & Roberts, 1998).

Zowel jongens als meisjes die van heavy metal houden vertonen vaker externaliserend risicogedrag dan hun leeftijdsgenoten die niet van heavy metal houden. De relaties die iemand met de familie heeft en ook de mate waarin iemand sensatie opzoekt zijn een gedeeltelijke, maar geen volledige verklaring voor de samenhang tussen het houden van heavy metal en het vertonen van risicogedrag (Arnett, 1991).

In andere onderzoeken worden ook verbanden gevonden tussen luisteren naar heavy metal en het vertonen van probleemgedrag. Uit een longitudinale studie, waarbij werd nagegaan of muziekvoorkeur externaliserend probleemgedrag twee jaar later voorspelt, blijkt

dat een voorkeur voor heavy metal externaliserend probleemgedrag op latere leeftijd bij jongens voorspelt. Dit geldt voor zowel jonge als oudere adolescenten. Hierbij spelen effecten van etniciteit of opleidingsniveau, die dit zouden kunnen verklaren, geen rol. In deze studie werd ook nagegaan of externaliserend probleemgedrag muziekvoorkeur op latere leeftijd voorspelt. Opvallend is dat externaliserend probleemgedrag geen voorspellende factor is voor het hebben van een voorkeur voor heavy metal op latere leeftijd (Selfhout et al. 2008).

Ook een voorkeur voor hip-hop blijkt volgens deze studie van Selfhout et al. (2008) een voorspellende factor voor het vertonen van externaliserend probleemgedrag op latere leeftijd. In tegenstelling tot bij heavy metal blijkt dit voor hip-hop even sterk te gelden voor jongens als voor meisjes. Net als bij heavy metal blijkt bij hip-hop externaliserend probleemgedrag geen voorspeller te zijn voor een voorkeur voor hip-hop op latere leeftijd. Er zijn ook geen effecten van leeftijd, etniciteit of opleidingsniveau.

Slechts weinig onderzoeken hebben zich nog gericht op andere muziekgenres dan heavy metal en hip-hop. Uit onderzoek van Mulder et al. (2007) blijkt echter dat ook een voorkeur voor andere muziekgenres kan samenhangen met probleemgedrag. Zij onderscheiden in hun onderzoek zes fangroepen van muziekgenres: 'middle of the road' (adolescenten met een voorkeur voor top 40 en hitparademuziek), 'urban' (adolescenten met een voorkeur voor Afro-Amerikaanse muziek), 'exclusive rock' (adolescenten met een voorkeur voor metal en andere harde rockmuziek), 'rock-pop' (adolescenten met een voorkeur voor rockmuziek maar ook voor meer populaire muziek), 'elite' (adolescenten met een voorkeur voor klassieke- en jazzmuziek) en 'omnivoren' (adolescenten met een voorkeur voor alle soorten muziek). Tot de zesde groep 'low involved' behoren adolescenten die zich niet met muziek bezig houden. Omnivoren en exclusive rock fans scoren relatief hoog op internaliserend probleemgedrag, sociale-, gedachte-, en concentratieproblemen. Omnivoren, exclusive rock, rock-pop en urban fans scoren hoger op externaliserend probleemgedrag dan fans van andere muziekgenres. Een voorkeur voor middle of the road muziek is een beschermende factor voor probleemgedrag. Over het algemeen blijkt er een klein effect te zijn van muziekvoorkeur op probleemgedrag. Dit effect is echter niet kleiner dan het effect van andere belangrijke factoren zoals geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en sociale ondersteuning van ouders en vrienden.

Uit onderzoeken blijkt dus dat er een samenhang is tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag, maar wat maakt dat deze samenhang er is? Waarom hebben adolescenten

een voorkeur voor bepaalde muziek en hoe komt het dat adolescenten met een bepaalde muziekvoorkeur vaker probleemgedrag vertonen?

De muziekvoorkeur van adolescenten wordt door een aantal factoren beïnvloed. Christenson en Robberts (1998) geven in hun boek een uiteenzetting van de belangrijkste factoren. Deze factoren zijn ouders, massamedia, leeftijd, etniciteit, sekse en politieke oriëntatie. Sociale klasse wordt ook vaak gezien als een factor in de muziekkeuze van adolescenten, echter in onderzoeken worden hier maar weinig bewijzen voor gevonden.

Roe (1995) noemt de schoolcultuur als belangrijke factor bij de muziekvoorkeur van adolescenten. Volgens Roe worden groepen op school gevormd door de mate van academisch presteren. Slechtpresteerders trekken naar elkaar toe en ontwikkelen negatieve attitudes ten opzichte van school en gaan zich meer opstandig gedragen ten opzichte van school, leraren en ouders. Deze groep ontwikkelt hierdoor vaak een voorkeur voor meer opstandige muziek zoals heavy metal. Adolescenten die beter presteren ontwikkelen vaker een voorkeur voor meer sociaal geaccepteerde muzieksoorten zoals klassieke muziek, jazz en 'mainstream' popmuziek. Volgens de 'media-delinquency theory' van Roe is muziekvoorkeur niet de oorzaak van probleemgedrag, maar is het een onderdeel van de opstandige reactie tegen de problemen op school (academisch falen) en het afwenden van de mainstream jongerencultuur.

Arnett's 'alienation theory' sluit aan bij deze theorie van Roe. Volgens Arnett (1993) zijn er twee voorwaarden waaraan men moet voldoen om opgenomen te worden in de subcultuur van heavy metal fans. Deze voorwaarden zijn behoefte aan het opzoeken van sensatie en het ervaren van vervreemding, bijvoorbeeld in relaties met leeftijdsgenoten of familie, op school, op basis van de sociale klasse waartoe men behoort, of in politieke oriëntatie of religieuze ideeën. Metalfans die deel zijn van de subcultuur voldoen volgens Arnett aan deze twee voorwaarden. Metalfans die wel hoog scoren op het opzoeken van sensatie maar geen vervreemding ervaren worden door Arnett gezien als liefhebbers van de muziek, maar niet als onderdeel van de subcultuur. Deze adolescenten vertonen minder probleemgedrag dan adolescenten die wel tot de subcultuur behoren.

Echter, bovenstaande factoren vormen niet een volledige verklaring voor de samenhang tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag. Dat blijkt onder andere uit onderzoeken naar de samenhang tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag wanneer wordt gecontroleerd voor deze factoren, zoals in het onderzoek van Selfhout et al. (2008), waarin de samenhang bleef bestaan wanneer werd gecontroleerd voor leeftijd, etniciteit en opleidingsniveau. Het luisteren naar muziek heeft ook een direct effect op het gedrag van adolescenten. Zo werden effecten gevonden van het luisteren naar muziek en muziekteksten

op gedrag op korte en langere termijn (Anderson, Carnagey, & Eubanks, 2003; Martino et al. 2006). Andere studies tonen aan dat teksten over stereotypen de attitudes, denkbeelden en vooroordelen van de luisteraars kunnen beïnvloeden (Johnson & Trawalter, 2000; Tiggeman & Slater, 2003; Ward, Hansbrough, & Walker, 2005). Het mechanisme dat verantwoordelijk is voor deze effecten wordt 'priming' genoemd. Dit houdt in dat wanneer men vaker naar deze muziek luistert en wordt blootgesteld aan deze stereotype teksten de toegankelijkheid tot stereotype denkschema's groter wordt en men deze vaker gaat toepassen.

Sociale Relaties en Probleemgedrag

Ook sociale relaties hangen samen met probleemgedrag bij adolescenten, bijvoorbeeld bij agressie als gevolg van het kijken naar antisociale televisieprogramma's. Adolescenten kijken en bespreken antisociale televisieprogramma's vaker met leeftijdsgenoten dan met hun ouders. Leeftijdsgenoten blijken ook de attitudes van adolescenten ten opzichte van deze programma's positief te beïnvloeden. Dit leidt vervolgens tot meer agressie in het gedrag van adolescenten die naar deze programma's kijken. Positieve relaties met ouders hebben een beschermend effect op de negatieve gevolgen van deze programma's. Discussies van adolescenten met ouders over deze programma's hebben ook invloed op de attitudes van adolescenten, maar de invloed van leeftijdsgenoten blijkt groter te zijn (Nathanson, 2001).

Ook Arnett (1991) beschrijft de rol van sociale relaties in de samenhang tussen media en probleemgedrag. Relaties die iemand met de familie heeft mediëren gedeeltelijk de samenhang tussen het houden van heavy metal en het vertonen van probleemgedrag.

Verschillende onderzoekers benadrukken het belang van ouderlijk monitoren tijdens de adolescentie (e.g. Dishion & McMahon, 1998; Kerr & Stattin, 2000). Uit verschillende onderzoeken blijkt dat ouderlijk monitoren een beschermende rol speelt in het vertonen van probleemgedrag zoals autorijden in combinatie met alcoholgebruik (Chen et al. 2008), middelengebruik, en delinquent gedrag bij adolescenten (Barnes et al. 2006; Laird, Pettit, Bates, & Dodge, 2003).

In onderzoeken naar ouderlijk monitoren worden verschillen in de rapportage door adolescenten en ouders in acht genomen (Dishion & McMahon, 1998) en hier wordt rekening mee gehouden in de meetmethoden. De verschillen in perspectief van adolescenten en ouders kunnen echter ook juist interessant zijn voor onderzoeksresultaten, omdat dit consequenties kan hebben voor het effect van ouderlijk monitoren op gedrag. Bagley, Bertrand, Bolitho en Mallick (2001) onderzochten discrepanties tussen de perspectieven van ouders en adolescenten op het functioneren van het gezin en de gevolgen die deze discrepanties hebben

voor het zelfbeeld van de adolescent. Adolescenten hebben over het algemeen een kritischer en negatiever beeld van het functioneren van het gezin dan hun ouders. Ondanks dat er significante verschillen waren tussen de percepties van de ouders en adolescenten bleven de correlaties tussen ouder- en adolescentrapportages wel significant. Grotere discrepanties hangen samen met negatievere zelfwaardering, meer emotionele problemen, gedragsproblemen, hyperactiviteit en lichamelijke problemen bij de adolescent. Soortgelijke resultaten werden ook in andere onderzoeken gevonden (e.g. McCauley Ohannessian, Lerner, Lerner, & von Eye, 2000; Pelton & Forehand, 2001). Uit onderzoek van Pelegrina, García-Linares, en Casanova (2003) blijkt dat verschillende perspectieven van ouders en adolescenten op familiefactoren, op een verschillende manier academische uitkomsten van de adolescent voorspellen. Verklaringen voor deze verschillen blijven echter nog onduidelijk.

Muziekvoorkeur, Probleemgedrag en de Invloed van Sociale Relaties

Zoals beschreven is er behoorlijk wat onderzoek verricht naar verbanden tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag bij adolescenten. Er bestaan verschillende theorieën over de aard van deze samenhang. Enkele auteurs (Arnett, 1991; Arnett, 1993; Roe, 1995) schrijven deze samenhang toe aan factoren zoals schoolcultuur, het opzoeken van sensatie of vervreemding waarbij muziekvoorkeur een mediërende rol speelt. Anderen (Johnson & Trawalter, 2000; Tiggeman & Slater, 2003; Ward et al. 2005) gaan uit van een directe relatie tussen muziek en (probleem)gedrag.

Ook is er een verband tussen sociale relaties en probleemgedrag. Zo speelt de kwaliteit van relaties met ouders een mediërende rol in de samenhang tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag (Arnett, 1991) en blijkt ouderlijk monitoren een belangrijke beschermende rol te spelen in het vertonen van probleemgedrag (Barnes et al. 2006; Chen et al. 2008). De mate waarin men tot een bepaalde jongerencultuur behoort is ook een belangrijke voorspeller van probleemgedrag (Arnett, 1991; Roe, 1995).

Ondanks het feit dat er een sterke samenhang bestaat tussen de kwaliteit van ouder-kindrelaties en ouderlijk monitoren (Patterson, Reid, & Dishion, 1992) zijn dit twee verschillende concepten. Gezien het beschermende effect van ouderlijk monitoren op probleemgedrag is het interessant om na te gaan wat het effect hiervan is in de relatie tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag. Dit is tot nu toe nooit onderzocht. Ook vernieuwend is om na te gaan hoe ouderlijk monitoren verschilt vanuit het ouderperspectief en het adolescentperspectief en wat hiervan de consequenties zijn voor de verwachte interacties tussen ouderlijk monitoren en muziekvoorkeur.

In dit onderzoek zal voor het eerst ook, naast de muziekvoorkeuren heavy metal, hip-hop en mainstream gekeken worden naar adolescenten met een voorkeur voor dance muziek.

Hypothesen

De onderzoeksvraag die in dit onderzoek centraal staat is: *wat is het effect van ouderlijk monitoren op de relatie tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag bij adolescenten, en hoe verschilt dit vanuit het ouderperspectief en het adolescentperspectief?* Onder probleemgedrag wordt externaliserend, regeloverschrijdend gedrag verstaan. Dit onderzoek richt zich daarbij op delinquentie en drugsgebruik. Ouderlijk monitoren is de mate waarin ouders betrokken zijn bij, en op de hoogte zijn van wat adolescenten doen.

Op grond van bestaande theorieën wordt een hypothese opgesteld: *Ouderlijk monitoren modereert het verband tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag.* Wanneer ouderlijk monitoren een moderator is in de relatie tussen ouderlijk monitoren en probleemgedrag betekent dit dat deze relatie gebufferd wordt door ouderlijk monitoren.

Daarnaast wordt verwacht dat er verschillen zullen zijn in de perspectieven van de adolescent en de ouders. Bij gebrek aan eerder onderzoek naar verklaringen voor deze verschillen, wordt hier echter geen hypothese over opgesteld.

Methode

Deelnemers

De steekproef bestond uit 325 adolescenten en hun ouders (325 moeders en 325 vaders). Van de adolescenten was 48,6% ($n = 158$) jongen. De leeftijd van de adolescenten lag tussen de 14 en 15 jaar ($M = 14,3$ jaar, $SD = .44$). De meerderheid was van Nederlandse afkomst (99,4%) en slechts 0,6% was van allochtone afkomst. Op het moment van deelname woonde 97,2% van de adolescenten bij beide ouders, 1,2% bij alleen de moeder, 0,6% bij de moeder en stiefvader, 0,6% bij alleen de vader, en 0,3% bij de vader en stiefmoeder.

De leeftijd van de moeders lag tussen de 35 en 58 jaar ($M = 45,3$ jaar, $SD = 4,2$). Bij de vaders lag de leeftijd tussen de 36 en 67 jaar ($M = 47,8$ jaar, $SD = 5,0$). Van de moeders was 95,4% van Nederlandse en 4% van allochtone afkomst. Van de vaders was 93,2% van Nederlandse en 5,6% van allochtone afkomst. Van de moeders had 1,2% alleen lager onderwijs, 5,2% lager beroepsonderwijs, 15,4% middelbaar algemeen onderwijs, 10,2% middelbaar beroepsonderwijs, 13,2% hoger algemeen onderwijs, 34,5% hoger beroepsonderwijs, en 19,7% wetenschappelijk onderwijs afgerond. Van de vaders had 1,2% alleen lager onderwijs, 6,8% lager beroepsonderwijs, 7,1% middelbaar algemeen onderwijs,

10,8% middelbaar beroepsonderwijs, 11,4% hoger algemeen onderwijs, 27,7% hoger beroepsonderwijs, en 33,8% wetenschappelijk onderwijs afgerond.

Procedure

Om de hypothesen te toetsen werd een cross-sectioneel surveyonderzoek uitgevoerd met één meetmoment. De data van deze studie waren afkomstig van een longitudinaal onderzoek naar relaties tijdens de adolescentie (CONflicts And Management Of RElationships; Meeus et al. 2004) van de Universiteit Utrecht. Hiervoor werden data verzameld op 12 scholen uit de provincie Utrecht in Nederland. Ouders en scholieren ontvingen een brief waarin de doelen van de studie beschreven stonden en waarin de mogelijkheid werd aangeboden om niet deel te nemen. De scholieren die aangaven mee te doen aan het onderzoek tekenden een informed consent. Minder dan 1% besloot niet deel te nemen. Ook de scholen tekenden een informed consent. 938 jong-adolescenten vulden een vragenlijst in, in een klaslokaal na schooltijd. De deelnemers vulden de vragenlijsten individueel in. Zij ontvingen hiervoor €10,-. Voor de gezinssteekproef werden 556 Nederlandse tweeoudergezinnen uitgenodigd en 401 gezinnen accepteerden deze uitnodiging. Hiervan werden, om financiële redenen, random 325 gezinnen geselecteerd om mee te doen aan het onderzoek. Na een informed consent te hebben getekend werden huisbezoeken afgelegd waarbij vragenlijsten werden afgenomen bij de adolescent en de beide ouders. Het gezin ontving hiervoor €25,-. Bij alle afnamen werden verbale instructies gegeven door onderzoeksassistenten over het invullen van de vragenlijsten. Bij de vragenlijst zelf was nog een schriftelijke instructie toegevoegd. Anonimiteit van de deelnemers bij het verwerken van de data werd gegarandeerd.

De vragenlijst bestond uit een aantal zelfrapportage vragenlijsten die betrekking hadden op muziekvoorkeur, externaliserend probleemgedrag en ouderlijk monitoren. De oudervragenlijsten hadden betrekking op ouderlijk monitoren. Daarnaast werd nog een aantal algemene vragen gesteld. Alle vragenlijsten werden in een Nederlandstalige versie afgenomen.

Metingen

Muziekvoorkeur van de adolescent werd gemeten met een vragenlijst die bestond uit 17 items, waarbij verschillende muziekgenres genoemd werden. Adolescenten gaven aan wat zij van elk genre vonden op een schaal van 1 (heel slecht) tot 5 (heel goed) met 6 = ken ik niet (Ter Bogt, 2000). Na factoranalyses werden vijf muziekvoorkeuren onderscheiden: top 40,

rock (heavy metal; punk; rock; gothic), urban (R&B; hip-hop), dance (trance; club), en elite (jazz; klassiek). De Cronbach alfa's, die een beeld geven van de interne consistentie van de subschalen, waren .86 voor de subschaal rock, .77 voor de subschaal urban, .71 voor de subschaal dance, en .52 voor de subschaal elite. Voor de subschaal top 40 kon geen Cronbach alfa berekend worden omdat deze subschaal slechts uit één item bestond.

Probleemgedrag werd gemeten met een vragenlijst over frequentie van verschillende soorten externaliserend, regeloverschrijdend gedrag (Baerveldt, Van Rossem, & Vermande, 2003). Deze vragenlijst bevatte 16 items over verschillende vormen van externaliserend, regeloverschrijdend gedrag waarbij adolescenten op een schaal van 1 (nooit) tot 4 (vier keer of meer) aangaven hoe vaak zij in de afgelopen 12 maanden deze gedragingen hadden uitgevoerd. Met behulp van factoranalyses werden twee subschalen onderscheiden: delinquent gedrag (14 items, bijvoorbeeld "Door de politie opgepakt omdat je iets gedaan had") en drugsgebruik (2 items, bijvoorbeeld "Marihuana of hasj gebruikt"). De Cronbach alfa voor de subschaal delinquent gedrag was .81, de Cronbach alfa voor de subschaal drugsgebruik was .36.

Ouderlijk monitoren werd gemeten met een vragenlijst van Kerr en Stattin (2000) die werd ingevuld door de adolescent, de moeder en de vader. Deze vragenlijst bestond uit 9 items (bijvoorbeeld "Weten je ouders wat je doet in je vrije tijd?" / "Weet u wat uw kind doet in zijn/haar vrije tijd?") waarbij de adolescent en de ouders op een schaal van 1 (nooit) tot 5 (vaak) aangaven in hoeverre de vragen op hen van toepassing waren. De Cronbach alfa was .75 voor de adolescentversie, .72 voor de moederversie en .73 voor de vaderversie.

Analyses

In dit onderzoek werd gebruik gemaakt van correlaties en hiërarchische multiple regressieanalyses. De achtergrondvariabele gender was een categorische variabele, alle andere afhankelijke en onafhankelijke variabelen waren continue variabelen. De analyses werden uitgevoerd met behulp van het computerprogramma SPSS 16.0.

Om na te gaan of er een samenhang was tussen de verschillende variabelen werden Pearson correlaties berekend. Ook werden correlaties berekend tussen de verschillende variabelen en de variabelen gender en leeftijd. Wanneer er sprake was van een samenhang tussen gender en leeftijd en de andere variabelen, werden gender en leeftijd als achtergrondvariabelen meegenomen in de regressieanalyses.

Om na te gaan of er een hoofdeffect was van muziekvoorkeur op probleemgedrag en van ouderlijk monitoren op probleemgedrag, en om na te gaan of ouderlijk monitoren een

moderator was in de relaties tussen muziekvoorkeur en delinquent gedrag en drugsgebruik, werden hiërarchische multiële regressieanalyses met interactietermen uitgevoerd. Daarbij werd gecontroleerd voor relevante achtergrondvariabelen. In Stap 1 van de analyses werd muziekvoorkeur ingevoerd, in Stap 2 werd gecontroleerd voor de achtergrondvariabelen leeftijd en geslacht en voor ouderlijk monitoren vanuit het ouderperspectief en het adolescentperspectief. In Stap 3 werden de interactietermen van muziekvoorkeur met ouderlijk monitoren vanuit het ouderperspectief en het adolescentperspectief ingevoerd. Om multicollineariteit tussen de onafhankelijke variabelen en de interactietermen te voorkomen werd hierbij gebruik gemaakt van gecentreerde waarden.

Resultaten

Correlaties

Tabel 1

Pearson correlaties van alle variabelen

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Top 40										
2. Rock	-.24**									
3. Urban	.36**	-.11*								
4. Dance	.23**	.04	.30**							
5. Elite	.01	.08	.01	-.11						
6. Delinquentie	-.18**	.11	.07	.13*	-.26**					
7. Drugsgebruik	-.26**	.05	-.01	-.10	-.13*	.48**				
8. Ouderlijk monitoren volgens adolescent	.12*	-.08	-.13*	-.09	.11*	-.36**	-.29**			
9. Ouderlijk monitoren volgens ouders	.04	.04	-.12*	-.12*	.06	-.18**	-.16**	.29**		
10. Gender	-.25**	.00	-.09	.16**	-.24**	.24**	.13*	-.06	-.03	
11. Leeftijd	-.07	-.10	.12*	.05	-.06	.11*	.03	-.15**	-.11*	.16**

* $p < .05$ ** $p < .01$.

Uit Tabel 1 is af te lezen dat er een samenhang was tussen een aantal van de muziekvoorkeuren. Een voorkeur voor top 40 hing positief samen met een voorkeur voor urban en dance en ook de voorkeuren urban en dance hingen positief samen. Top 40 hing negatief samen met rock, en rock hing daarnaast ook negatief samen met urban. Verder was er een samenhang tussen muziekvoorkeur en delinquentie. Delinquentie hing positief samen met een voorkeur voor dance en hing negatief samen met een voorkeur voor top 40 en elite. Ook drugsgebruik hing negatief samen met top 40 en elite. Drugsgebruik hing daarnaast ook negatief samen met dance.

Ouderlijk monitoren werd bekeken vanuit het adolescentperspectief en het ouderperspectief. Er was een samenhang tussen deze twee perspectieven waardoor er overeenkomsten waren in de gevonden correlaties tussen ouderlijk monitoren en de andere variabelen. Ouderlijk monitoren vanuit zowel het adolescentperspectief als het ouderperspectief hing negatief samen met een voorkeur voor urban en met delinquentie en drugsgebruik. Er waren ook verschillen. Ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief hing positief samen met een voorkeur voor top 40 en een voorkeur voor elite. Ouderlijk monitoren vanuit het ouderperspectief hing negatief samen met een voorkeur voor dance. Over het geheel genomen was er een iets sterkere samenhang van ouderlijk monitoren vanuit adolescentperspectief dan vanuit het ouderperspectief, met probleemgedrag.

Tenslotte is te zien dat gender negatief samenhang met een voorkeur voor top 40 en elite en positief met een voorkeur voor dance. Verder hing gender positief samen met delinquentie en drugsgebruik. Leeftijd hing positief samen met een voorkeur voor urban en met delinquentie, negatief met ouderlijk monitoren zowel vanuit het adolescentperspectief als het ouderperspectief, en tenslotte met gender. Vanwege deze correlaties werden leeftijd en gender als controlevariabelen meegenomen in de regressieanalyses.

Moderatie

Om na te gaan of ouderlijk monitoren een moderator was in de gevonden relaties tussen muziekvoorkeur en delinquentie en drugsgebruik, en om te controleren voor achtergrondvariabelen werden hiërarchische multipele regressieanalyses met interactietermen uitgevoerd. Om multicollineariteit tussen de onafhankelijke variabelen en de interactietermen te voorkomen werd hierbij gebruik gemaakt van gecentreerde waarden. De resultaten van deze regressieanalyses zijn weergegeven in Tabel 2.

Tabel 2

Hiërarchische Multipele Regressieanalyses van significante interacties tussen muziekvoorkeur * ouderlijk monitoren volgens de adolescent en muziekvoorkeur * ouderlijk monitoren volgens de ouders op delinquentie en drugsgebruik, gecontroleerd voor andere variabelen.

Voorspeller	Delinquentie		Drugsgebruik	
	ΔR^2	β	ΔR^2	β
Stap 1	.14***		.10***	
Top 40		-.11		-.18***
Rock		.10		-.01
Urban		.06		.06
Dance		.10		-.10
Elite		-.21***		-.12*
Stap 2	.10***		.07***	
Leeftijd		.01		-.08
Gender		.14*		.06
Ouderlijk monitoren volgens adolescent		-.27***		-.24***
Ouderlijk monitoren volgens ouders		-.07		-.11*
Stap 3	.08***		.10***	
Top 40* Ouderlijk monitoren volgens adolescent		.19***		.20***
Elite * Ouderlijk monitoren volgens adolescent		.21***		
Top 40* Ouderlijk monitoren volgens ouders				.18***
Totaal R^2	.32***		.27***	
N	320		320	

* $p < .05$ *** $p < .001$.

In Stap 1 werd eerst nagegaan of er een hoofdeffect was van muziek op delinquentie en drugsgebruik. Wanneer gecontroleerd werd voor leeftijd, gender, ouderlijk monitoren, de andere muziekvoorkeuren en interactie-effecten tussen ouderlijk monitoren en muziekvoorkeur, was er alleen nog een hoofdeffect van elite op delinquentie en van top 40 en

elite op drugsgebruik. In Stap 2 is te zien dat, wanneer er werd gecontroleerd voor de andere variabelen, er een hoofdeffect was van ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief op delinquentie. Daarnaast was er een hoofdeffect van zowel ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief, als ouderlijk monitoren vanuit het ouderperspectief op drugsgebruik. Net als bleek uit de correlaties was het effect van ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief sterker dan het effect van ouderlijk monitoren vanuit het ouderperspectief.

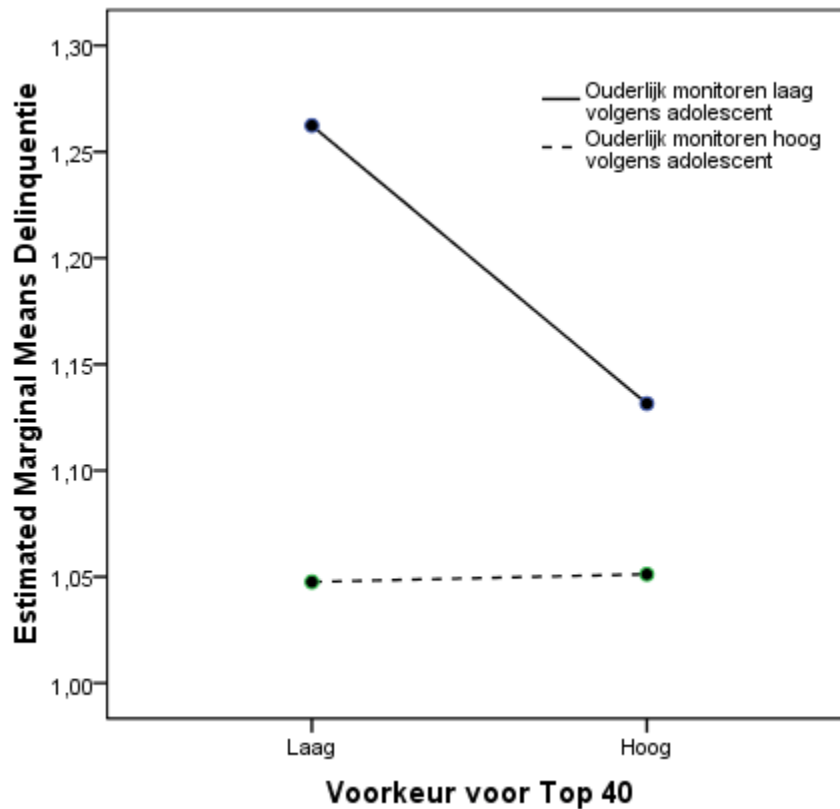
In Stap 3 zijn de resultaten weergegeven van de regressieanalyses van muziekvoorkeur * ouderlijk monitoren op delinquentie en drugsgebruik. Er was een significant interactie-effect van top 40 en ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief op delinquentie en van elite en ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief op delinquentie. Het toevoegen van deze interactietermen zorgde voor een significante verbetering van het model met een totale verklaarde variantie van 32%.

Voor drugsgebruik was er een significant interactie-effect van top 40 en ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief en van top 40 en ouderlijk monitoren vanuit het ouderperspectief op drugsgebruik. Het toevoegen van deze interactietermen zorgde voor een significante verbetering van het model met een totale verklaarde variantie van 27%.

Interpretatie van interactie-effecten.

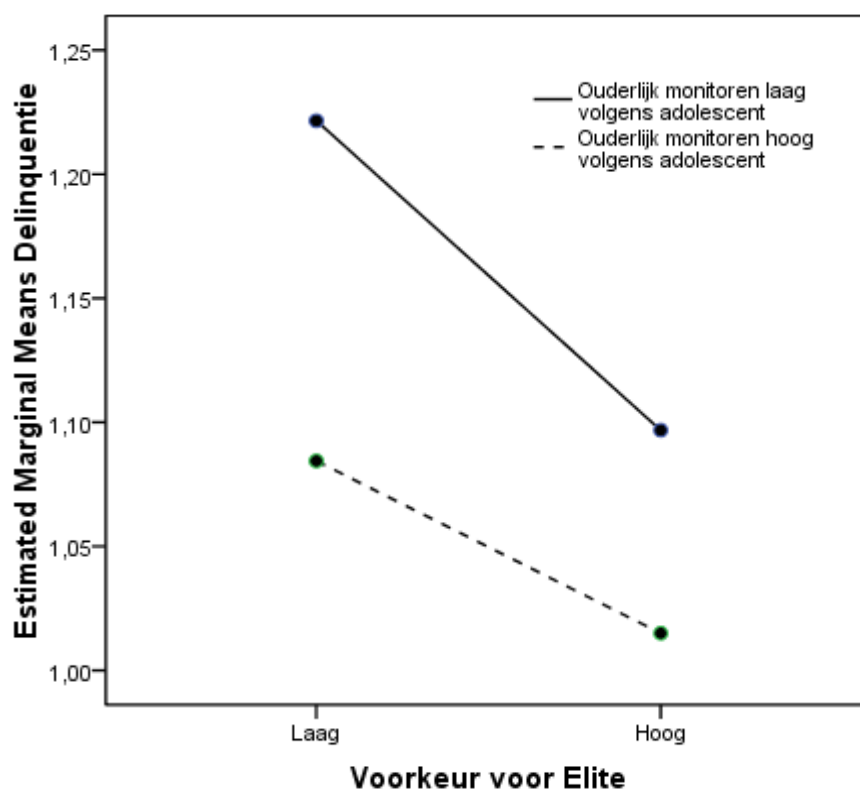
Om de modererende rol van ouderlijk monitoren te interpreteren zijn weergaven gemaakt van de significante interactie-effecten. Hiervoor werden eerst de continue variabelen omgezet in dichotome variabelen door ze te splitsen op de mediaan. Hierdoor werd elke variabele opgesplitst in 'hoog' en 'laag'. Door met deze dichotome variabelen vervolgens een univariate GLM procedure uit te voeren en een plot te maken is een grafische weergave verkregen van de interactie-effecten.

Figuur 1 beschrijft het interactie-effect van top 40 en ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief op delinquentie. Uit de figuur is af te lezen dat adolescenten die aangaven dat hun ouders veel monitoorden minder delinquent gedrag vertoonden dan adolescenten die aangaven dat hun ouders weinig monitoorden, ongeacht of zij een voorkeur hadden voor top 40 of niet. Wanneer adolescenten aangaven dat hun ouders weinig monitoorden was er een verschil in de mate van delinquentie, afhankelijk van hun muziekvoorkeur. Adolescenten die weinig gemonitoord werden en een voorkeur hadden voor top 40 vertoonden minder delinquent gedrag dan adolescenten die weinig gemonitoord werden en geen voorkeur hadden voor top 40.

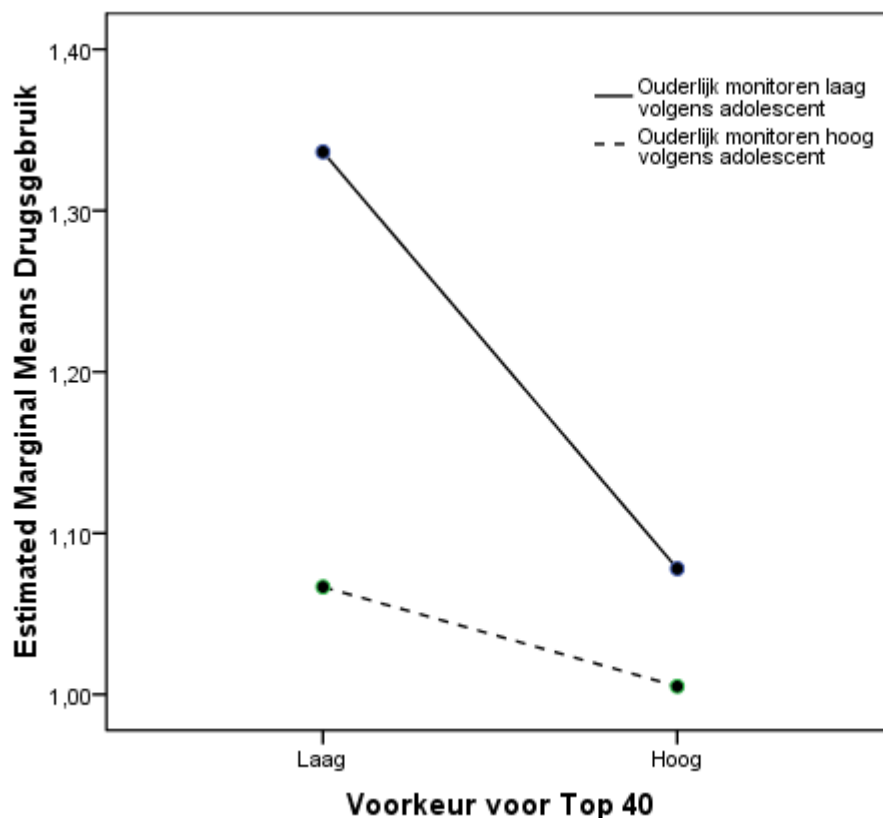
Figuur 1. Interactie-effect van voorkeur voor Top 40 * Ouderlijk monitoren volgens adolescent op mate van Delinquentie.

Figuur 2 beschrijft het interactie-effect van elite en ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief op delinquentie. Uit de figuur is af te lezen dat adolescenten die aangaven dat hun ouders veel monitoorden minder delinquent gedrag vertonen dan adolescenten die aangaven dat hun ouders weinig monitoorden, ongeacht of zij een voorkeur hadden voor elite of niet. Wanneer adolescenten aangaven dat hun ouders weinig monitoorden was er een verschil in de mate van delinquentie, afhankelijk van hun muziekvoorkeur. Adolescenten die weinig gemonitord werden en een voorkeur hadden voor elite vertoonden minder delinquent gedrag dan adolescenten die weinig gemonitord werden en geen voorkeur hadden voor elite. Adolescenten die aangaven dat hun ouders wel veel monitoorden vertoonden ook meer delinquent gedrag wanneer zij niet van elite hielden dan wanneer zij wel van elite hielden. Dit verschil was echter kleiner dan het verschil bij adolescenten waarvan de ouders weinig monitoorden.

Figuur 2. Interactie-effect van voorkeur voor Elite * Ouderlijk monitoren volgens adolescent op mate van Delinquentie.

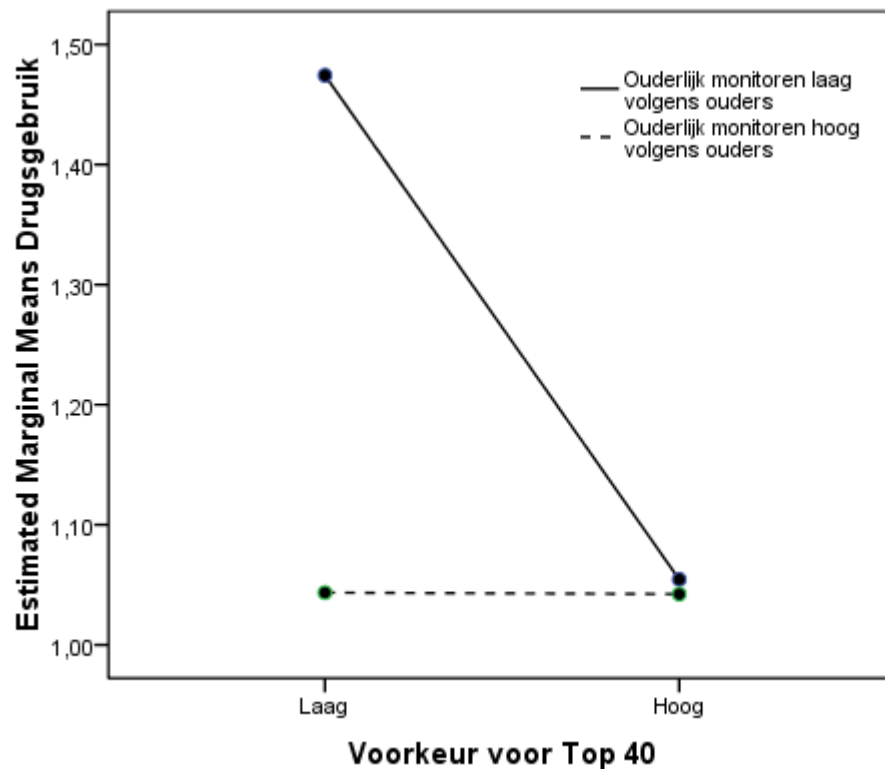
Figuur 3 beschrijft het interactie-effect van top 40 en ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief op drugsgebruik. Uit de figuur is af te lezen dat adolescenten die aangaven dat hun ouders veel monitoorden minder drugsgebruik rapporteerden dan adolescenten die aangaven dat hun ouders weinig monitoorden, ongeacht of zij een voorkeur hadden voor top 40 of niet. Wanneer adolescenten aangaven dat hun ouders weinig monitoorden was er een verschil in de mate van drugsgebruik, afhankelijk van hun muziekvoorkeur. Adolescenten die weinig gemonitoord werden en een voorkeur hadden voor top 40 rapporteerden minder drugsgebruik dan adolescenten die weinig gemonitoord werden en geen voorkeur hadden voor top 40. Adolescenten die aangaven dat hun ouders wel veel monitoorden rapporteerden ook meer drugsgebruik wanneer zij geen voorkeur hadden voor top 40 dan wanneer zij wel een voorkeur voor top 40 hadden maar dit verschil was groter wanneer adolescenten weinig ouderlijk monitoren ervoeren.

Figuur 3. Interactie-effect van voorkeur voor Top 40 * Ouderlijk monitoren volgens adolescent op mate van Drugsgebruik.

In Figuur 4 is het interactie-effect van top 40 en ouderlijk monitoren vanuit het ouderperspectief op drugsgebruik van de adolescent weergegeven. Uit deze figuur blijkt dat adolescenten waarvan de ouders aangaven veel te monitoren een lage mate van drugsgebruik rapporteerden ongeacht of zij een voorkeur voor top 40 hadden of niet. Adolescenten die een voorkeur hadden voor top 40 en waarvan de ouders aangaven weinig te monitoren rapporteerden ongeveer evenveel drugsgebruik als adolescenten die een voorkeur hadden voor top 40 en waarvan de ouders aangaven veel te monitoren. Alleen adolescenten die geen voorkeur hadden voor top 40 en waarvan de ouders aangaven weinig te monitoren rapporteerden meer drugsgebruik.

Over het algemeen bleek dat ouderlijk monitoren als een buffer voor delinquentie en drugsgebruik werkte wanneer adolescenten geen voorkeur hadden voor top 40 of elite. Beter monitoren van de ouders neemt dus het negatieve effect van muziekvoorkeur weg. Wanneer adolescenten wel een voorkeur hadden voor top 40 of elite werkte deze muziekvoorkeur als een buffer voor delinquentie en drugsgebruik wanneer ouders weinig monitoorden.

Figuur 4. Interactie-effect van voorkeur voor Top 40 * Ouderlijk monitoren volgens ouders op mate van Drugsgebruik.

Discussie

In dit onderzoek werd de vraag gesteld wat het effect is van ouderlijk monitoren op de relatie tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag bij adolescenten, en hoe dit verschilt vanuit het adolescentperspectief en het ouderperspectief. Verwacht werd dat ouderlijk monitoren het verband tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag zou modereren. Er werden hoofdeffecten gevonden van een voorkeur voor elite op delinquentie en van top 40 en elite op drugsgebruik. Daarnaast was er een hoofdeffect van ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief op delinquentie en van ouderlijk monitoren vanuit zowel het adolescentperspectief als het ouderperspectief op drugsgebruik. Vervolgens bleek er een interactie-effect te zijn van top 40 en ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief op delinquentie en van elite en ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief op delinquentie ($R^2 = .32, p < .001$). Tenslotte was er een significant interactie-effect van top 40 en ouderlijk monitoren vanuit zowel het adolescentperspectief als het ouderperspectief op drugsgebruik ($R^2 = .27, p < .001$). Ouderlijk monitoren is dus een moderator in de relatie tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag.

Het Verband Tussen Muziekvoorkeur en Probleemgedrag

Om de hypothese te kunnen toetsen werd eerst nagegaan of er een verband was tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag. Dit bleek gedeeltelijk zo te zijn. Uit de correlaties bleek dat delinquentie positief samenhang met een voorkeur voor dance en negatief samenhang met een voorkeur voor top 40 en elite. Ook drugsgebruik bleek negatief samen te hangen met top 40 en elite. Drugsgebruik bleek daarnaast ook negatief samen te hangen met dance. Bij regressieanalyses bleek er een hoofdeffect te zijn van elite op delinquentie en van top 40 en elite op drugsgebruik.

Deze resultaten ondersteunen gedeeltelijk de in eerdere onderzoeken gevonden verbanden tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag (e.g. Mulder et al. 2007). Opvallend in dit onderzoek is echter, dat er alleen een negatieve samenhang werd gevonden tussen probleemgedrag en voorkeuren voor top 40 en elite, en dat er geen positieve verbanden tussen probleemgedrag en voorkeuren voor rock en urban naar voren kwamen. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat in dit onderzoek alleen is gekeken naar muziekvoorkeur en niet naar subcultuur. Volgens Arnett (1993) vertonen adolescenten die wel een voorkeur hebben voor muziek die wordt geassocieerd met probleemgedrag, maar niet tot de bijbehorende subcultuur horen minder probleemgedrag dan adolescenten die wel tot de subcultuur behoren. Wanneer dit het geval is zou dit een ondersteuning zijn voor de Alienation theory van Arnett (1993) en de Media delinquency theory van Roe (1995). Een voorkeur voor dance blijkt in de correlaties wel positief samen te hangen met delinquentie. Deze samenhang valt echter weg in de regressieanalyses.

Een onverwacht resultaat is de negatieve correlatie tussen dance en drugsgebruik. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de adolescenten in dit onderzoek nog relatief jong zijn en daarom minder drugs gebruiken en minder naar feesten gaan waar drugs worden gebruikt. Daarnaast was dance, op het moment dat de vragenlijsten werden afgenomen, een populair muziekgenre in Nederland, en viel het daardoor misschien meer onder de mainstream muziek.

Het Verband Tussen Ouderlijk Monitoren en Probleemgedrag

Vervolgens werd nagegaan of er een negatief verband was tussen ouderlijk monitoren en probleemgedrag. Uit de correlaties bleek dat ouderlijk monitoren vanuit zowel het ouderperspectief, als het adolescentperspectief negatief samenhangen met delinquentie en drugsgebruik. Na regressieanalyses bleek er een hoofdeffect te zijn van ouderlijk monitoren

vanuit het adolescentperspectief op delinquentie en van ouderlijk monitoren vanuit zowel het adolescentperspectief als het ouderperspectief op drugsgebruik. Het effect van ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief was sterker dan het effect van ouderlijk monitoren vanuit het ouderperspectief. Deze gevonden negatieve samenhang ondersteunt de in eerdere onderzoeken gevonden, negatieve verbanden tussen ouderlijk monitoren en probleemgedrag (e.g. Barnes et al. 2006; Dishion & McMahon, 1998; Laird et al. 2003).

Ouderlijk Monitoren als Moderator in de Relatie Tussen Muziekvoorkeur en Probleemgedrag

Om de hypothese te toetsen werd nagegaan of ouderlijk monitoren een moderator is in de relatie tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag. Er was een significant interactie-effect van top 40 en ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief op delinquentie en van elite en ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief op delinquentie. Dit model had een totale verklaarde variantie van 32%. Voor drugsgebruik was er een significant interactie-effect van top 40 en ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief en vanuit het ouderperspectief op drugsgebruik. Dit model had een totale verklaarde variantie van 27%. Ouderlijk monitoren was dus een moderator in de relatie tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag.

Over het algemeen bleek, na interpretatie van de interactie-effecten, dat ouderlijk monitoren als een buffer werkte wanneer adolescenten geen voorkeur hadden voor top 40 of elite. Deze adolescenten vertoonden vaker delinquent gedrag en gebruikten vaker drugs wanneer hun ouders weinig monitoorden dan adolescenten die wel van deze muziek hielden en waarvan de ouders weinig monitoorden. Beter monitoren van de ouders neemt dus het negatieve effect van muziekvoorkeur weg.

Wanneer adolescenten wel een voorkeur hadden voor top 40 of elite werkte deze muziekvoorkeur als een buffer wanneer ouders weinig monitoorden. Adolescenten die een voorkeur voor deze muziek hadden vertoonden minder vaak delinquent gedrag en gebruikten minder vaak drugs wanneer hun ouders weinig monitoorden dan adolescenten die niet van deze muziek hielden en waarvan de ouders weinig monitoorden.

Deze beschermende rol van ouderlijk monitoren is in lijn met andere onderzoeken naar de rol van ouderlijk monitoren in probleemgedrag als gevolg van media (Nathanson, 2001) en in zekere zin ook van onderzoeken naar de rol van relaties met ouders in de relatie tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag (Arnett, 1991).

Verschillen in Perspectief van de Adolescent en de Ouders

Over verschillen in perspectief van de adolescent en de ouders was, bij gebrek aan eerder onderzoek naar verklaringen voor deze verschillen, geen hypothese opgesteld. Uit de resultaten bleek dat in het (negatieve) verband tussen ouderlijk monitoren en probleemgedrag, het effect van ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief sterker was dan het effect van ouderlijk monitoren vanuit het ouderperspectief. Dit is in lijn met eerdere onderzoeken naar verschillen tussen perspectieven op familiefactoren (Bagley et al. 2001; McCauley Ohannessian et al. 2000; Pelton & Forehand, 2001). In deze studies werden ook verschillen gevonden in de perspectieven van ouders en adolescenten. Daarnaast bleken deze verschillende perspectieven variabelen verschillend te voorspellen (Pelegriana et al. 2003). Adolescenten zijn kritischer in hun rapportage van functioneren van het gezin dan hun ouders (Bagley et al. 2001) wat een verklaring kan zijn voor het sterkere effect van ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief dat in het huidige onderzoek gevonden werd.

Maatschappelijke en Wetenschappelijke Relevantie

Omdat de adolescentie een periode is waarin veel ontwikkelingen plaatsvinden, zowel op het fysieke als op het psychische vlak, is het van belang ervoor te zorgen dat deze ontwikkelingen zo voorspoedig mogelijk verlopen. Probleemgedrag kan schadelijke gevolgen hebben voor de gezondheid en verdere ontwikkeling. Inzicht in beschermende en risicofactoren kan helpen om te voorspellen welke adolescenten wel en niet in de problemen raken. Vervolgens kan hier op worden ingespeeld en kan de ontwikkeling van probleemgedrag preventief worden tegengegaan. Omdat zowel muziek als sociale relaties erg belangrijk zijn tijdens de adolescentie is het belangrijk om uit te zoeken hoe deze factoren de kans op het vertonen van probleemgedrag tijdens de adolescentie vergroten of verkleinen.

Daarnaast is dit onderzoek op verschillende punten vernieuwend. In theorieën over de samenhang tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag werd eerder niet ingegaan op factoren die deze samenhang zouden kunnen modereren. Dit is echter wel relevant omdat onderzoek naar moderatie inzicht geeft in beschermende factoren en risicofactoren.

Verder is in dit onderzoek voor het eerst het muziekgenre dance opgenomen. In Nederland is dit een muziekgenre dat steeds vaker wordt geassocieerd met delinquentie en drugsgebruik. Het is dus belangrijk om na te gaan wat precies de relatie tussen dance en probleemgedrag is en hoe andere factoren, zoals ouderlijk monitoren, hierin een rol spelen.

Ook relevant zijn de gevonden verschillen in het effect van ouderlijk monitoren vanuit het adolescentperspectief en het ouderperspectief. Hiermee wordt opnieuw aangetoond dat het

belangrijk is om deze verschillende perspectieven mee te nemen in onderzoek omdat dit consequenties kan hebben voor de resultaten.

Beperkingen en Suggesties voor Verder Onderzoek

Een eerste beperking van dit onderzoek is de lage leeftijd ($M = 14,3$ jaar) van de adolescenten. Omdat adolescenten op deze leeftijd waarschijnlijk nog minder delinquent gedrag vertonen en minder drugs gebruiken dan op latere leeftijd kan dit een verklaring zijn voor de niet gevonden relaties tussen muziekvoorkeuren en probleemgedrag die in andere onderzoeken wel gevonden werden. In volgend onderzoek moet gekeken worden naar een steekproef waarbij de gemiddelde leeftijd hoger ligt.

In dit onderzoek is alleen muziekvoorkeur gemeten en niet het behoren tot een subcultuur. Om ondersteuning te vinden voor de Alienation theory van Arnett (1993) en de Media delinquency theory van Roe (1995) moet dit in volgend onderzoek wel gedaan worden. Mogelijk worden dan ook relaties gevonden tussen muziekvoorkeuren en probleemgedrag die in andere onderzoeken wel gevonden werden en wordt duidelijker of er toch een positieve samenhang is tussen dance en drugsgebruik.

Een andere beperking van dit onderzoek is dat de steekproef voor 99,4% bestond uit adolescenten met een Nederlandse nationaliteit. Dit is dus geen representatieve steekproef. In volgend onderzoek moeten ook allochtone adolescenten worden opgenomen om een meer representatief beeld te krijgen.

Omdat dit een cross-sectionele studie is kan niet gesproken worden over de invloed van muziekvoorkeur op probleemgedrag of van de invloed van ouderlijk monitoren op de relatie tussen muziekvoorkeur en probleemgedrag. Om te kunnen spreken van invloeden en conclusies te kunnen trekken over langere termijn invloeden is longitudinaal onderzoek nodig.

Tenslotte blijkt uit dit onderzoek dat het van belang is om onderscheid in maken perspectieven van ouders en adolescenten. In volgend onderzoek moet hier opnieuw rekening mee gehouden worden en daarnaast moet gezocht worden naar verklaringen voor deze verschillen.

Referenties

Anderson, C. A., Carnagey, N. L., & Eubanks, J. (2003). Exposure to violent media: The effects of songs with violent lyrics on aggressive thoughts and feelings. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 960-971.

Arnett, J. (1991). Heavy metal music and reckless behavior among adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 20, 573-592.

Arnett, J. (1993). Three profiles of heavy metal fans: A taste for sensation and a subculture of alienation. *Qualitative Sociology*, 16, 423-443.

Arnett, J. J. (1999). Adolescent storm and stress, reconsidered. *American Psychologist*, 54, 317-326.

Baerveldt, C., Rossem van, R., & Vermande, M. (2003). Pupils' delinquency and their social networks: A test of some network assumptions of the ability and inability models of delinquency. *The Netherlands Journal of Social Sciences*, 39, 107-125.

Bagley, C., Bertrand, L., Bolitho, F., & Mallick, K. (2001). Discrepant parent-adolescent views on family functioning: Predictors of poorer self-esteem and problems of emotion and behaviour in British and Canadian adolescents. *Journal of Comparative Family Studies*, 32, 393-403.

Bakagiannis, S., & Tarrant, M. (2006). Can music bring people together? Effects of shared musical preference on intergroup bias in adolescence. *Scandinavian Journal of Psychology*, 47, 129-136.

Barnes, G. M., Hoffman, J. H., Welte, J. W., Farrell, M. P., & Dintcheff, B. A. (2006). Effects of parental monitoring and peer deviance on substance use and delinquency. *Journal of Marriage and Family*, 68, 1084-1104.

Brown, B. B., & Klute, C. (2003). Friendships, cliques, and crowds. In G. R. Adams & M. D. Berzonsky (Eds.), *Handbook of adolescence* (pp. 330-348). Oxford: Blackwell.

Chen, M. J., Grube, J. W., Nygaard, P., & Miller, B. A. (2008). Identifying social mechanisms for the prevention of adolescent drinking and driving. *Accident Analysis and Prevention*, 40, 576-585.

Christenson, P. G., & Robberts, D. F. (1998). *It's not only rock & roll*. Cresskill, New Jersey: Hampton Press, Inc.

Dishion, T. J., & McMahon, R. J. (1998). Parental monitoring and the prevention of child and adolescent problem behavior: A conceptual and empirical formulation. *Clinical Child and Family Psychology Review, 1*, 61-75.

Dekovic, M., & Meeus, W. (1997). Peer relations in adolescence: Effects of parenting and adolescents' self-concept. *Journal of Adolescence, 20*, 163-176.

Dominick, J. (1996). *The dynamics of mass communication* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.

Johnson, J. D., & Trawalter, S. (2000). Converging interracial consequences of exposure to violent rap music on stereotypical attributions of Blacks. *Journal of Experimental Social Psychology, 36*, 233-251.

Kerr, M., & Stattin, H. (2000). What parents know, how they know it, and several forms of adolescent adjustment: Further support for a reinterpretation of monitoring. *Developmental Psychology, 36*, 366-380.

Laird, R. D., Pettit, G. S., Bates, J. E., & Dodge, K. A. (2003). Parents' monitoring-relevant knowledge and adolescents' delinquent behavior: Evidence of correlated developmental changes and reciprocal influences. *Child Development, 74*, 752-768.

Martino, S. C., Collins, R. L., Elliott, M. N., Strachman, A., Kanouse, D. E., & Berry, S. H. (2006). Exposure to degrading versus nondegrading music lyrics and sexual behavior among youth. *Pediatrics, 118*, 430-440.

McCauley Ohannessian, C., Lerner, R. M., Lerner, J. V., & Von Eye, A. (2000). Adolescent-parent discrepancies in perceptions of family functioning and early adolescent self-competence. *International Journal of Behavioral Development, 24*, 362-372.

Meeus, W., Akse, J., Branje, S., Ter Bogt, T., Delsing, M., Van Doorn, M., et al. (2004). *Codeboek van het onderzoeksproject Conflicts and Management of Relationships (CONAMORE)* (Vol. 2). Ongepubliceerd manuscript, Universiteit Utrecht, Nederland.

Mulder, J., Ter Bogt, T., Raaijmakers, Q., & Vollebergh, W. (2007). Music taste groups and problem behavior. *Journal of Youth and Adolescence*, *36*, 313-324.

Nathanson, A. I. (2001). Parents versus peers: Exploring the significance of peer mediation of antisocial television. *Communication Research*, *28*, 251-274.

North, A. C., & Hargreaves, D. J. (1999). Music and adolescent identity. *Music Education Research*, *1*, 75-92.

North, A. C., Hargreaves, D. J., & O'Neill, S. A. (2000). The importance of music to adolescents. *British Journal of Educational Psychology*, *70*, 255-272.

Patterson, G. R., Reid, J. B., & Dishion, T. J. (1992). *Antisocial boys*. Eugene, OR: Castalia.

Pelegrina, S., García-Linares, M. C., & Casanova, P. F. (2003). Adolescents and their parents' perceptions about parenting characteristics. Who can better predict the adolescent's academic competence? *Journal of Adolescence*, *26*, 651-665.

Pelton, J., & Forehand, R. (2001). Discrepancy between mother and child perceptions of their relationship: I. Consequences for adolescents considered within the context of parental divorce. *Journal of Family Violence*, *16*, 1-15.

Roe, K. (1995). Adolescents' use of socially disvalued media: Towards a theory of media delinquency. *Journal of Youth and Adolescence*, *24*, 617-631.

Selfhout, M. H. W., Delsing, M. J. M. H., Ter Bogt, T. F. M., & Meeus, W. H. J. (2008). Heavy metal and hip-hop style preferences and externalizing problem behavior: A two-wave longitudinal study. *Youth & Society*, *39*, 435-452.

Tanner, J., Asbridge, M., & Wortley, S. (2008). Our favourite melodies: musical consumption and teenage lifestyles. *The British Journal of Sociology*, 59, 117-144.

Ter Bogt, T. (2000). De geschiedenis van jeugdcultuur en popmuziek. In Ter Bogt, T. & Hibbel, B. (red.), *Wilde jaren: een eeuw jeugdcultuur* (pp. 27-151). Utrecht: Lemma.

Tiggeman, M., & Slater, A. (2003). Thin ideals in music television: A source of social comparison and body dissatisfaction. *International Journal of Eating Disorders*, 35, 48-58.

Ward, L. M., Hansbrough, E., & Walker, E. (2005). Contributions of Music video exposure to Black adolescents' gender and sexual schemas. *Journal of Adolescent Research*, 20, 143-166.

Appendix

Overzicht van Gebruikte Vragenlijsten

Muziekvoorkeur

Meetpretentie: Muziekvoorkeur van de adolescent.

Ter Bogt, T. (2000). De geschiedenis van jeugdcultuur en popmuziek. In Ter Bogt, T. & Hibbel, B. (red.), Wilde jaren: een eeuw jeugdcultuur (pp. 27-151). Utrecht: Lemma.

Instructie:

In hoeverre voel je je aangetrokken tot verschillende soorten muziek? Vind je de onderstaande muziek 'heel goed' of juist 'heel slecht', of iets daar tussen in?

Wanneer je een bepaalde muzieksoort niet kent, maak dan het hokje zwart bij 'ken ik niet'.

Items:

1. Top 40/ hitparademuziek.
2. Klassieke muziek.
3. Trance/ techno.
4. Soul/ R&B.
5. Gothic/ wave.
6. Punk/ hardcore/ grunge.
7. Heavy metal/ hard rock.
8. Reggae.
9. Jazz/ acid jazz/ trip hop/ ambient.
10. Nederlandse popmuziek.
11. Hip hop/ rap.
12. Gospel./ relipop.
13. Clubhouse/ mellow.
14. Gewone rock.
15. Rai.
16. Smartlappen.
17. Gabber/ hardcore/ happy hardcore.

Antwoordcategorieën:

- 1 heel slecht
- 2 slecht
- 3 niet goed/ niet slecht
- 4 goed
- 5 heel goed
- 6 ken ik niet

Probleemgedrag

Meetpretentie: Frequentie van verschillende soorten crimineel gedrag.

Baerveldt, C., Rossem van, R., & Vermande, M. (2003). Pupils' delinquency and their social networks: A test of some network assumptions of the ability and inability models of delinquency. *The Netherlands Journal of Social Sciences*, 39, 107-125.

Instructie:

Heb je de afgelopen 12 maanden wel eens één van de volgende dingen gedaan?

Items:

1. Door de politie opgepakt omdat je iets had gedaan.
2. Een fiets gestolen.
3. Iets gekocht of verkocht waarvan je eigenlijk wel wist of het idee had dat het gestolen was.
4. Ergens in een gebouw, huis of winkel ingebroken.
5. Een brommer of scooter gestolen.
6. Met stiften of met een spuitbus dingen bewerkt.
7. Iets in een bus, tram, metro of trein moedwillig beschadigd of kapotgemaakt.
8. Een wapen (bijv. een mes) op zak gehad.
9. Iets op straat moedwillig beschadigd of kapotgemaakt.
10. Een brandje aangestoken, bv. in de kelder, fietsenhok of op straat.
11. Iets uit een winkel gestolen.
12. Iets gestolen uit iemand z'n jaszak of tas.
13. Betrokken geweest bij een gevecht.
14. Met opzet iemand op straat, in de kroeg, of op school geslagen of geschopt.
15. Marihuana of hasj gebruikt.
16. Andere drugs gebruikt.

Antwoordcategorieën:

- 1 nooit
- 2 één keer
- 3 twee-drie keer
- 4 vier keer of meer

Ouderlijk Monitoren Volgens Adolescent

Meetpretentie: Kennis van ouders over bezigheden adolescent, door adolescent.

Kerr, M., & Stattin, H. (2000). What parents know, how they know it, and several forms of adolescent adjustment: Further support for a reinterpretation of monitoring. *Developmental Psychology*, 36, 366-380.

Instructie:

Hieronder staan een aantal uitspraken over jouw relatie met je ouders. Kruis het hokje aan dat het beste bij jouw mening past.

Items:

1. Weten je ouders wat je doet in je vrije tijd?
2. Weten je ouders wie je vrienden zijn in je vrije tijd?
3. Weten je ouders gewoonlijk wat voor een huiswerk je hebt?
4. Weten je ouders waar je je geld aan besteedt?
5. Weten je ouders gewoonlijk wanneer je een proefwerk hebt of een verslag in moet leveren voor school?
6. Weten je ouders hoe je er voor de verschillende vakken op school voor staat?
7. Weten je ouders waar je naartoe bent als je 's avonds met vrienden weg bent?
8. Weten je ouders gewoonlijk waar je heengaat en wat je doet na school?
9. Is het in de laatste maanden ooit voorgekomen dat je ouders niet wisten waar je 's nachts was?

Antwoordcategorieën:

- 1 nooit
- 2 bijna nooit

- 3 soms
- 4 regelmatig
- 5 vaak

Ouderlijk Monitoren Volgens Ouders

Meetpretentie: Kennis van ouders over bezigheden adolescent, door ouders.

Kerr, M., & Stattin, H. (2000). What parents know, how they know it, and several forms of adolescent adjustment: Further support for a reinterpretation of monitoring. *Developmental Psychology*, 36, 366-380.

Instructie:

Hieronder staan een aantal uitspraken over uw relatie met uw kind. Kruis het hokje aan dat het beste bij uw mening past.

Items:

1. Weet u wat uw kind doet in zijn/haar vrije tijd?
2. Weet u wie de vrienden van uw kind zijn in zijn/haar vrije tijd?
3. Weet u gewoonlijk wat voor een huiswerk uw kind heeft?
4. Weet u waar uw kind zijn/haar geld aan besteedt?
5. Weet u gewoonlijk wanneer uw kind een proefwerk heeft of een verslag in moet leveren voor school?
6. Weet u hoe uw kind er voor de verschillende vakken op school voor staat?
7. Weet u waar uw kind naartoe is als hij/zij 's avonds met vrienden weg is?
8. Weet u gewoonlijk waar uw kind heengaat en wat uw kind doet na school?
9. Is het in de laatste maanden ooit voorgekomen dat u niet wist waar uw kind 's nachts was?

Antwoordcategorieën:

- 1 nooit
- 2 bijna nooit
- 3 soms
- 4 regelmatig
- 5 vaak